

OPDAGELSERNE

43. Christopher Columbus om sine opdagelser

Den følgende tekst er Columbus' beretning, som han skrev efter hjemkomsten fra sin første rejse til det "nye" kontinent, 1492-93. Beretningen blev sendt som et brev til den spanske konge og dronning og to af deres højeste embedsmænd. Vi kan ikke med sikkerhed vide om indholdet i alle brevene var enslydende, men nedenstående tekst er en kopi af brevet, dateret 15. februar 1493, til embedsmændene. Columbus' kortfattede beretning blev – i modsætning til hans skibsjournal – ikke holdt hemmelig; allerede i april 1493 blev den trykt, og få måneder efter var den udbredt over det meste af Vesteuropa.

Min Herre!

Da jeg ved, at De vil glæde Dem over den store sejr, som Herren har gjort min rejse til, skriver jeg dette brev til Dem, hvoraf De vil erfare, at jeg på 33 dage sejlede fra De kanariske Øer til Indien med den flåde, som de højt berømte herskere, vor konge og dronning, gav mig. Jeg opdagede mange øer befolkede med utallige mennesker, og jeg har med højtidelig kundgørelse og udfoldelse af den kongelige fane taget dem alle i besiddelse i majestæternes navn uden at møde nogen modstand.

Den første ø, jeg opdagede, gav jeg navnet "San Salvador" (: en af Bahamaøerne) til minde om den himmelske Herre, som på så vidunderlig måde har skænket alt dette; indianerne (: indtil

Peter Frederiksen m. fl.
"Grundbog til historie
- Verdenshistorien indtil
1750". System 2000.

sin død troede Columbus, at han var nået til Indien, og kaldte derfor de indfødte indianere) kalder den "Guana-hani". Den anden ø gav jeg navnet "Santa Maria de Concepción", den tredje "Fernandina", den fjerde "Isabella" og den femte "Juana" (: Cuba); således fik hver eneste ø et nyt navn af mig.

Da jeg kom til Juana, fulgte jeg kysten mod vest, og den viste sig at være så udstrakt, at jeg mente, det måtte være provinsen Kathai (: Marco Polos Kina) på fastlandet. Da der hverken var store eller små byer ved kysten, men kun ganske små landsbyer, hvis indbyggere jeg ikke kunne komme i kontakt med, fordi de flygtede med det samme, fortsatte jeg på den samme kurs, overbevist om, at jeg på et eller andet tidspunkt ville støde på større eller mindre byer. Da jeg efter at have sejlet mange leagues (: en league er den afstand et skib kunne tilbagelægge på én time, dvs. cirka 6 km) konstaterede, at der ikke viste sig nogen forandring, og da kysten drejede nordpå, besluttede jeg at lægge kursen mod syd, idet jeg ikke havde noget ønske om at sejle nordover på den årstid; desuden var vinden mere gunstig for en sydlig kurs. Jeg bestemte mig derfor til ikke at afvente ændring i vejret og vendte tilbage til en udmærket havn, som jeg kendte. Herfra sendte jeg to mand ind i landet for at finde ud af, om der fandtes en konge eller store byer. De tilbagelagde tre dagsrejser og fandt et utal af små

Illustration i et værk om opdagelserne fra 1590'erne. Der vises to situationer: Til venstre går Columbus i land på den ø han gav navnet "San Salvador". Til højre skildres mødet med Hispaniolas indfødte: Først flygter de for spanierne, men vender derefter tilbage for at udveksle gaver.

landsbyer og en uhyre mængde mennesker, men intet af betydning, hvorfor de vendte tilbage.

Nogle indianere, som jeg tidligere havde taget til fange, lod mig forstå, at dette land kun var en ø, og derfor fulgte jeg kysten mod øst så langt som 107 leagues til den pynt, hvor øen endte. Herfra så jeg mod øst en anden ø omkring 18 leagues borte, og jeg gav med det samme denne ø navnet "Española" (: Hispaniola / Haiti). Jeg sejlede over til den og fulgte dens nordkyst østpå, ligesom jeg tidligere havde fulgt Juanas; jeg tilbagelagde på denne måde 188 store

leagues i lige linie. Alle øerne er ganske vist uhyre frugtbare; men denne ø er dog den mest frugtbare. (...)

Española er simpelt hen vidunderlig. Bjergene og sletterne er så dejlige og så velegnede til opdyrkning, til opdræt af kvæg af enhver art og til anlæggelse af byer og landsbyer. Øens naturlige havne er så gode, at man skal have set dem for at tro det; det samme gælder floderne, der er talrige, store og med godt vand, og de fleste af dem indeholder guld. Træer frugter og planter er meget forskellige fra Juanas, og der findes mange krydderier og store miner med guld og andre metaller.

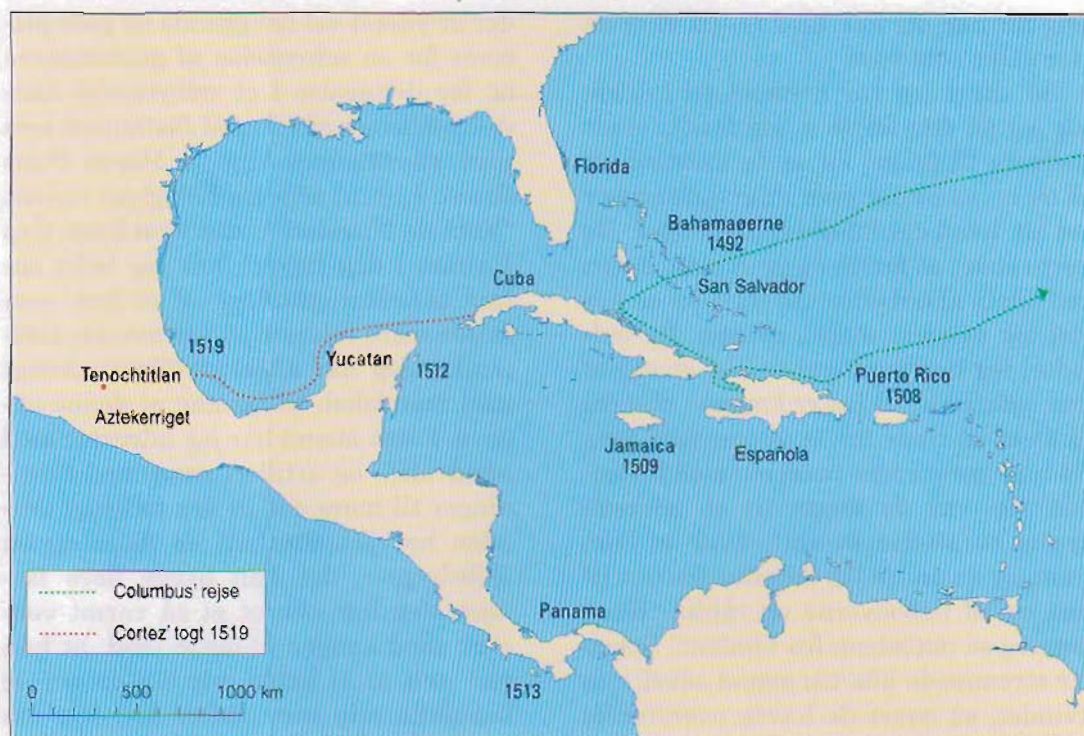
Befolkningen på øen såvel som på alle de andre øer, jeg har fundet og fået efterretninger om, går uden tøj; det gælder både mænd og kvinder; de går lige så nøgne, som de er kommet til verden; dog dækker nogle af kvinderne et enkelt sted på deres krop med et blad eller med et bomuldsnet; som de laver til dette formål. De har hverken jern, stål eller våben, og de er heller ikke egnede til at bruge dem. Dette skyldes ikke, at de ikke er velskabte og godt bygget, men at de er ganske usædvanligt frygtsomme. De ejer ikke andre våben end spyd lavet af bambus, der er hugget i såtiden, og til hvis ende de fastgør en lille tilspidset pind. De vover dog ikke at gøre brug af disse; for det er sket mange gange, at jeg har sendt to eller tre mænd i land til en by for at få kontakt med dem, og utallige indfødte er kommet til; men så snart de har set mine mænd nærme sig, er de

flygtet, og det så hastigt, at en fader end ikke venter på sin søn. Dette skyldes ikke, at vi har behandlet dem dårligt; tværtimod, hvert eneste sted, jeg har været og fået kontakt med dem, har jeg givet dem noget af det, jeg havde, fx tøj og mange andre ting, uden at få noget til gengæld. Men sådan er de nu, uhelbredeligt frygtsomme.

Det er rigtigt, at når de er blevet beroliget og befriet for deres frygt, er de så troskyldige og så gavmilde med alt, hvad de ejer, at man skal have oplevet det for at tro det. De afslår ikke at give noget af det bort, de ejer, hvis man beder dem om det; tværtimod indbyder de enhver til at dele det med sig og viser endog den største glæde derved. De er tilfredse med hvad som helst, de får, hvad enten det er værdifuldt eller ej. Jeg forbød derfor, at man gav dem så værdiløse ting som potteskår, glasskår

Columbus' landgang skildret af en amerikansk maler omkring 1800.

Mellemamerika med angivelse af årstal for spaniernes opdagelser.

og stumper af læderremme, skønt de indfødte troede, at de ejede den bedste juvel i verden, når det lykkedes dem at få fat i en af disse ting. Således fik en matros et guldstykke, der vejede $2\frac{1}{2}$ castellanos, i bytte for en rem, og andre modtog meget mere for ting, som var endnu mindre værd. For nyslåede blancas var de rede til at give alt, hvad de havde, om det så beløb sig til så meget som 2 eller 3 castellanos' vægt guld eller 1 eller 2 arroba bomuldsgarn. De modtog endog stykker af itubrudte tøndebånd fra vintønderne, og til gengæld gav de som vilde, hvad de ejede. Dette forekom mig at være forkert, og derfor forbød jeg sådanne handeler. Jeg gav de indfødte tusinde kønne ting, som jeg havde bragt med mig, for at vinde deres

venskab og for at omvende dem til kristendommen samt få dem til at elske og tjene deres højheder og hele den kastilianske nation, således at de vil stræbe efter at indsamle og give os de ting, som de har i overflod, og som er nødvendige for os.

De indfødte er ikke afgudsdyrkere; de har slet ingen religion. De tror, at al magt og godhed er i himlen, og de var helt overbevist om, at jeg med disse skibe og deres besætninger var kommet ned fra himlen; i den tro modtog de mig overalt, så snart de havde overvundet deres frygt. Denne deres tro skyldes ikke, at de er uvidende; for de er tværtimod meget intelligente, og de besejler alle disse farvande og er forbløffende velorienteret; nej, grunden er, at de al-

drig før har set folk med tøj på eller så stor skibe som vore.

Så snart jeg var kommet til Indien, tog jeg på den første ø, jeg fandt, nogle indfødte til fange, for at de kunne lære af os og samtidig give mig oplysninger om alt, hvad der fandtes i disse egne. De lærte snart at forstå os og vi dem, enten ved hjælp af ord eller ved tegn, og de har vist sig at være meget nyttige. De indfødte, jeg har med mig nu, er stadig af den opfattelse, at jeg er kommet ned fra himlen, til trods for at vi igennem lang tid har været i nær berøring med hinanden. De var de første til at udbrede denne opfattelse overalt, hvor vi kom frem, og de andre løb derefter fra hus til hus og til nabobyerne og råbte: "Kom, kom og se mændene fra himlen!" Derefter strømmede alle til, mænd såvel som kvinder, så snart de havde overvundet deres frygt for os, og ikke en eneste, hverken stor eller lille, holdt sig tilbage, og alle medbragte de et eller andet spiseligt eller drikkeligt, som de gav os med den største hengivenhed. (...)

Española måler i omkreds mere end hele Spanien fra Collioure langs kysten til Fuenterrabia i Vizcaya (: den samlede spanske kyststrækning); for jeg har sejlet 188 store leagues langs øens kyst i lige linie fra vest til øst. Det er et ønskeland, som man aldrig vil forlade, når man først har lært det at kende. Jeg har taget det hele i besiddelse på deres højheders vegne, og det er alt sammen langt rigere udstyret fra naturens hånd, end jeg kan sige. Jeg har det hele i min magt, således at deres højheder kan herske over disse egne, ganske som de regerer kongeriget Kastilien og ligeså enevældigt. Men især vil jeg fremføre, at jeg på Española har annekteret en stor by,

der er yderst vel beliggende og godt placeret for en udnyttelse af guldminerne og for deltagelse i et udbytterigt handelsamkvem såvel med fastlandet som med storkhanens rige (: Marco Polos Kina). I byen, som jeg har givet navnet "Villa de Navidad" (: der hvor byen Cap Haitien i dag ligger), har jeg ladet opføre befæstningsanlæg og et fort, som skulle være fuldført på nuværende tidspunkt. Jeg har efterladt tilstrækkeligt med mandskab til løsning af denne opgave. Disse mænd har jeg udrustet med håndvåben og artilleri samt med forsyninger til mere end et års forbrug; desuden har jeg efterladt en fusta og en skibsbygger, der kan bygge flere fartøjer. Jeg har sluttet et så varmt venskab med kongen af dette land, at han var stolt af at kalde mig sin broder og behandle mig som sådan. Og selv om han skulle ændre holdning og blive fjendtligt stemt over for mine folk, så kender hverken han eller hans undersætter til, hvad våben betyder. Som jeg tidligere har fortalt, går de alle nøgne og er de mest frygtsomme mennesker i verden; så de mænd, jeg har efterladt dér, vil i sig selv være i stand til at ødelægge hele landet, og øen udgør således ikke nogen trussel mod dem, hvis de forstår at styre sig selv.

Jeg har indtryk af, at det er skik på alle disse øer, at mændene kun har én kvinde; dog må deres høvdinge og konger have op til 20 hver. Det forekommer mig, at kvinderne arbejder mere end mændene. Jeg har ikke kunnet finde ud af, om de respekterer den private ejendomsret; men jeg fik det indtryk, at alle havde andel i alt, hvad hver enkelt af dem ejede; dette gjaldt især spiselige ting. (...)

Jeg er ikke stødt på nogen uhyrer; ej heller har jeg hørt om nogen bortset fra dem, der findes på øen "Quaris", der er den anden ø, man møder, når man sejler til Indien. Beboerne anses for meget grusomme, og de spiser menneskekød. De har mange kanoer, som de bruger til strejftog rundt mellem alle de indiske øer, og de røver og plyndrer, hvor de kan komme af sted med det. De adskiller sig ikke fra de øvrige indfødte i legemsbygning; men de har for vane at bære håret langt ligesom kvinder, og de bruger buer og pile af bambusrør; i enden af pilen er der en lille træspids, idet de ikke kender til jern. De er grusomme i forhold til de øvrige indfødte, som er utroligt feje; men jeg regner ikke mere med dem end med de øvrige. (...)

På en anden ø, som, efter hvad man fortæller mig, er større end Española, findes der mennesker uden hår; her findes også guld i utrolige mængder. Fra denne såvel som fra de andre øer medbringer jeg indianere som vidner.

Jeg vil slutte med at gøre opmærksom på – og her taler jeg kun om det, der er opnået på denne hastigt gennemførte rejse – at jeg, som deres højheder vil kunne se, kan give dem så meget guld, de måtte ønske, hvis blot deres højheder vil yde mig en smule støtte. Om kort tid vil jeg kunne give deres højheder lige så mange krydderier og lige så meget bomuld, som de måtte befale; ligeledes så meget mastiks (: Harpiks, der blev brugt til medicinske præparater), som de vil forlange indskibet, og som hidtil kun har kunnet findes i Grækenland på øen Chios (: Øen var i Genovas besiddelse indtil 1560, og den styredes af et handelselskab, der havde monopol på mastikshandelen) hvorfra det sælges til

den pris, som det måtte passe øens ejere at forlange, og lige så meget aloe (: Aloeplantens saft blev brugt som medicin), som de forlanger indskibet, samt så mange slaver, som de måtte ønske, og som vil blive taget blandt afgudsdyrkerne. Jeg mener også at have fundet rabarber og kanel, og jeg vil finde tusinde andre værdifulde ting, som de folk, jeg har efterladt derude, vil opdage. Jeg har nemlig ikke ladet mig opholde på noget tidspunkt, hvor vinden har tilladt mig at sejle, undtagen ved byen Navidad, og da var det for at kunne efterlade den befæstet og forsynet. Dog kunne jeg have udrettet langt mere, såfremt skibene havde tjent mig, som jeg med rette kunne have forventet.

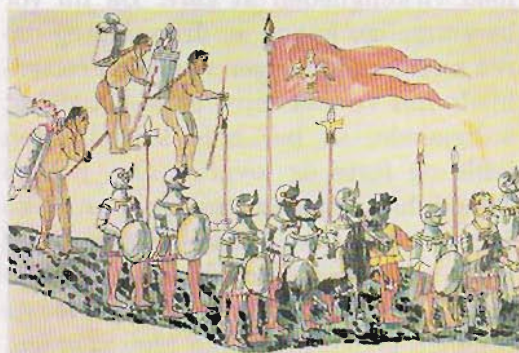
Dette er tilstrækkeligt. Således skænker den evige Gud, Vorherre, dem, der går Hans veje, sejr i forehavender, der synes umulige, og sådan forekom i sandhed denne rejse at være. For selv om der er blevet talt og skrevet om disse lande, var alt blot gætteri uden nogen form for selvsyn, og det hele bestod blot i, at de, som hørte om dem, hovedsagelig lyttede og snarere anså dem for at være en fabel end for at have noget som helst med virkeligheden at gøre. Da nu vor berømmelige konge og dronning og deres navnkundige riger ved Vor Frelsers hjælp har vundet sejr i et så betydeligt anliggende, så bør hele kristenheden juble og feste og lovprise Den hellige Treenighed og med mange bønner takke først for den store ophøjelse, som de vil opnå ved at omvende så mange folkeslag til vor hellige tro, og dernæst for de timelige goder, som ikke blot Spanien, men hele den kristne verden i fremtiden vil nyde godt af.

44. Motecuzomas opfattelse af de fremmede

I 1519 ankom 11 spanske skibe med ca. 600 mand, heste og kanoner til Mexicos kyst under ledelse af Hernando Cortez.

Følgende tekst handler om det indtryk spanierne gjorde på aztekerkongen Motecuzomas repræsentanter, der var blevet sendt ud til kysten for at iagttage de fremmede. Teksten er skrevet af den spanske munk Bernardino de Sahagun, der ankom til Mexico i 1529 og lærte sig aztekisk. I 1530-40'erne indsamlede Sahagun et omfattende mundtligt og skriftligt materiale fra aztekerne. Dette materiale blev først nedskrevet på aztekisk og i 1590, efter hans død, blev manuskriptet oversat til spansk og udgivet med titlen *Codex Florentino*.

Da ofringen (: for at beskytte budbringerne, der jo havde været i kontakt med de fremmede – dvs. spanierne) var overstået, aflagde budbringerne beretning til herskeren. De fortalte ham, hvorledes de havde foretaget rejsen, og hvad de havde set, og hvilken slags mad, de frem-

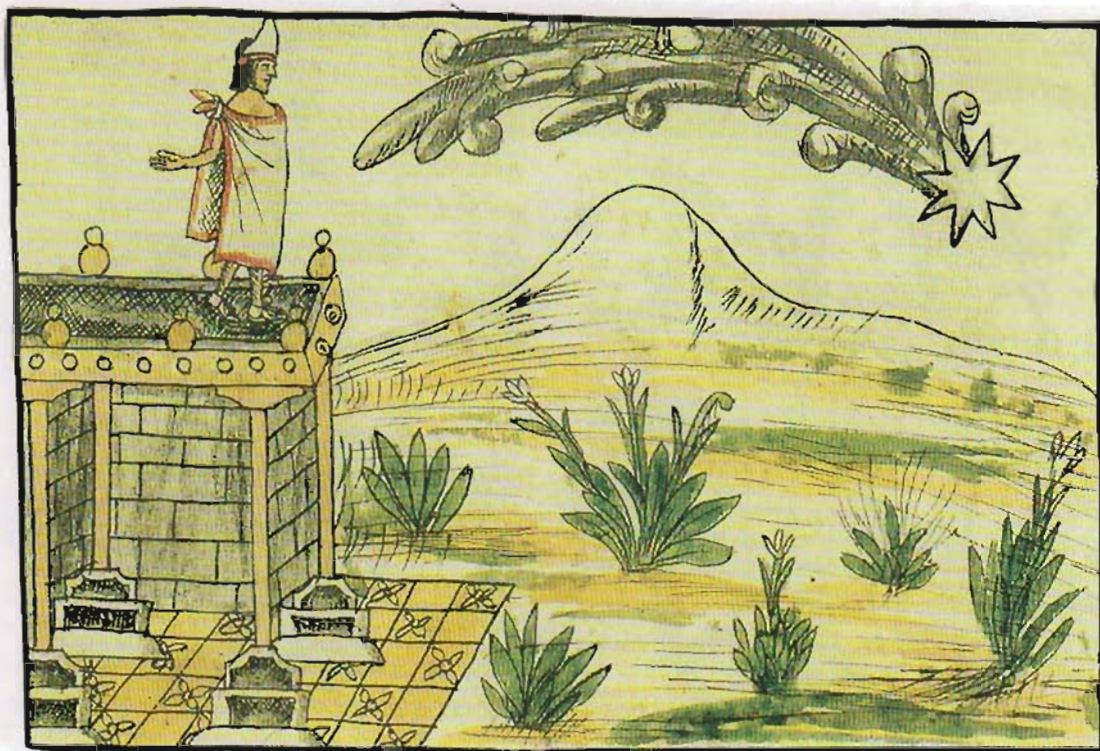
Denne akvarel fra 1500-tallet viser Cortez med soldater og indianske bærere på vej til Tenochtitlan.

mede spiste. Motecuzoma var forbløffet og forfærdet over deres beretning, og beskrivelsen af de fremmedes mad undrede ham mere end noget andet.

Han blev også forskrækket, da han erfarede, hvorledes kanonen drønedede, og støjen rungedede, og hvordan den fik folk til at svimle og blive døve. Budbringerne sagde til ham: "Noget ligesom en sten-kugle kommer ud af dens indvolde; det kommer ud og kaster gløder og lader det regne med ild. Røgen, der kommer ud samtidig, lugter modbydeligt, som råddent snavs. Lugten trænger helt ind i hjernen og medfører det største ubehag. Hvis kanonen rettes mod et bjerg, går bjerget i stumper og stykker. Hvis den sigter mod et træ, bliver træet slået i småstykker. Det er højst utroligt; som om træet bliver til ingenting indefra."

Budbringerne sagde også: "Deres udstyr og våben er alle lavet af jern. Deres beklædning er af jern, og de bærer hjelme af jern på hovedet. De har sværd og buer af jern, og af jern er også deres skjolde og spyd. Deres hjorte (: der er nok om tale heste, som aztekerne ikke kendte) bærer dem på ryggen, hvorhen de vil. Disse hjorte, oh hersker, er lige så høje som taget på et hus. De fremmedes kroppe er fuldstændig dækkede, så man kun kan se deres ansigter. Deres hud er hvid, som om den var af kalk. De har lyst hår, men nogle har dog mørkt. De bærer langt, lyst skæg, og deres over-skæg er også lyst. Deres hår er bølget med små lokker.

Deres mad ligner menneskeføde. Den er stor og hvid og ikke tung. Det minder om halmstrå, men smager som majs-

Motecuzoma så mange mærkelige tegn på spaniernes ankomst og rigets undergang. Illustration fra midten af 1500-tallet.

stængler, som marven i en majsstængel. Det er en lille smule sødt, som om det var sødet med honning. Det smager af honning, det smager sødt.

Deres hunde er kolossale, med flade øren og lange, hængende tunger. Deres øjenfarve er som brændende gul; deres øjne udsender ild og skyder gløder. Deres bug er mager, og siden på dem er lang og smal. De er utrættelige og meget stærke. De farer omkring, stønnende og pustende, med tungen ud af munden. Og de er plettede som en ozelot (: en slags puma).“

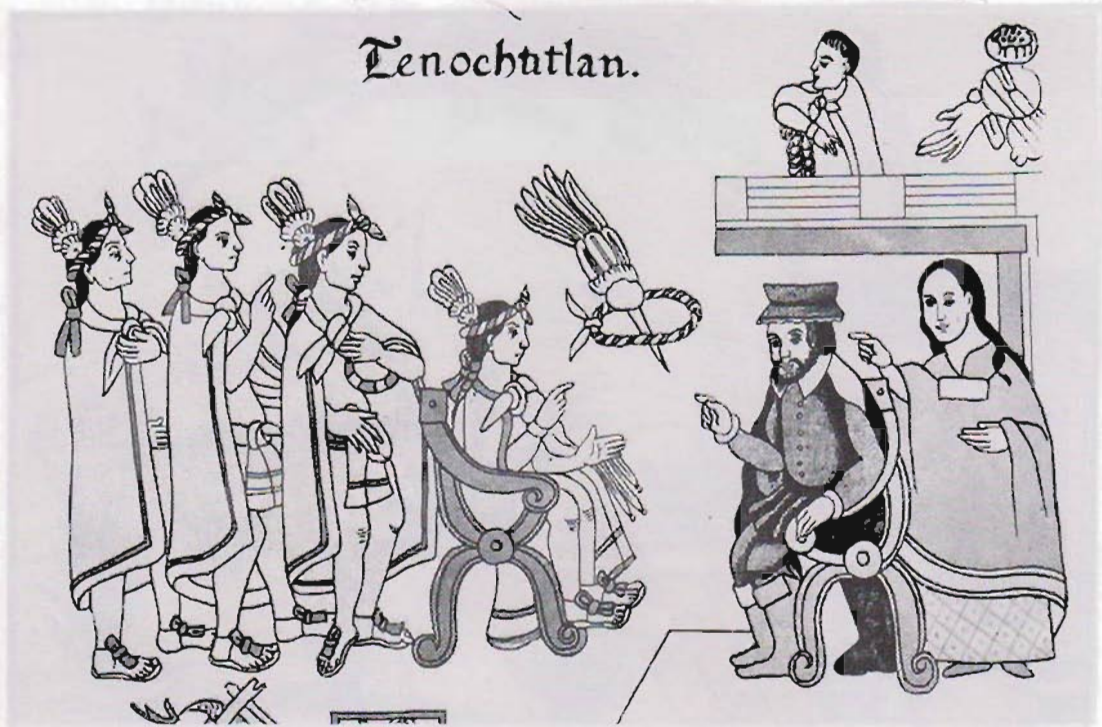
Da Motecuzoma hørte denne beretning, blev han grebet af frygt. Det var som om hans hjerte holdt op med at slå, som om det visnede. Han blev helt over-

vældet af fortvivlelse. (...)

Det var på dette tidspunkt, at Motecuzoma sendte en deputation afsted, de dygtigste sandsigere og troldmænd, så mange han kunne samle. Han sendte også sine ædleste og tapreste krigere afsted. De skulle medbringe forsyninger til rejsen: levende fjerkræ (: dvs kalkuner), og æg og tortillas (: majsbrødkager). De tog også andet med sig, som de fremmede måtte ønske sig, og som ville tilfredsstille dem.

Motecuzoma sendte også fanger med, som skulle ofres, fordi de fremmede måske havde lyst til at drikke blodet. Udsendingene ofrede disse fanger for øjnene af de fremmede, men da de hvide mænd så dette, fyldtes de med afsky, og

Tenochtitlan.

Montecuzoma og Cortez. Bag Cortez ses som tolk den indianske pige som han kaldte Dona Marina. Kopi efter aztekisk tegning fra midten af 1500-tallet.

de væmmedes. De spyttede på jorden, tørrede deres tårer bort eller lukkede øjnene og rystede på hovedet i afsky. De afslog at spise maden, der var bestænket med blod, fordi det stank. Det frastødte dem, som om blodet var råddent.

Moteczuzoma havde beordret denne ofring, fordi han antog spanierne for guder; han behandlede og tilbad dem som guder. Det var derfor de blev kaldt "guder, der kommer fra himlen" og de sorte (: spaniernes medbragte slaver) blev kaldt "snavsede guder".

Dernæst spiste de fremmede majsbrødet, æggene og kalkunerne og alle slags frugter. (...) Moteczuzoma havde udsendt troldmænd for at få at vide, af

hvad art de fremmede kunne være, men de skulle også finde ud af, om det var muligt at fortrylle dem og gøre dem skade. Måske kunne de "blæse" (: dvs spanierne skal manes bort ved onde og skadelige tanker) mod dem eller påføre dem sår eller skade dem på anden måde. Eller de kunne måske gentage og gentage et eller andet trylleord, som ville få dem til at falde syge om, eller dø, eller vende tilbage til deres eget land.

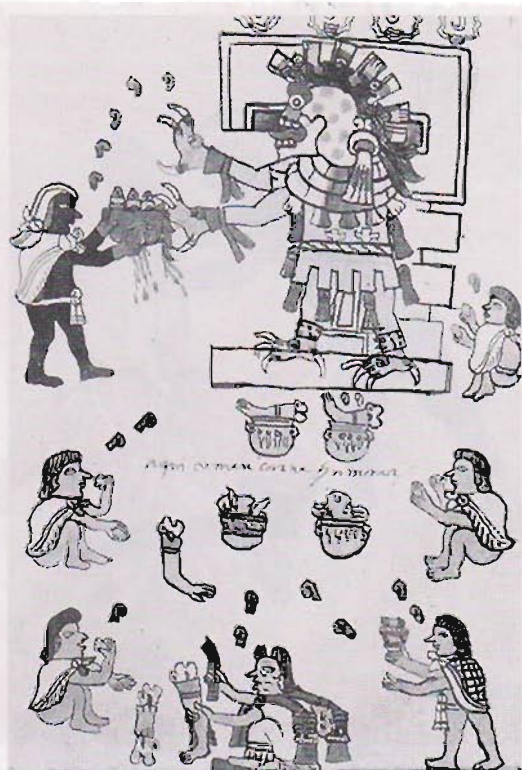
Troldmændene udførte deres planer mod spanierne, men de udrettede overhovedet intet. De kunne ikke i mindste måde skade dem.

45. Menneskeofringer

Spanierne forblev i Tenochtitlan, hvor de med forfærdelse så aztekernes menneskeofringer, der fandt sted som led i religiøse festligheder, der havde til formål at give solguden næring og derved sikre livets opretholdelse. Når mennesker blev ofret, mente aztekerne, at de døde som guder, og at der ventede dem et lykkeligt liv efter døden.

Den følgende tekst er skrevet af spanieren Alonzo de Aguilar og beskriver menneskeofringerne ved det store tempel i Tenochtitlan. I årene efter erobringen skabte de Aguilar sig en betydelig formue i form af omfattende jordbesiddelser. Ca. 50 år gammel i 1529 ændrede han navn til Francisco de Aguilar, opgav brat sine gods, frigav sine indianske landarbejdere og blev dominikanermunk. I 80-årsalderen begyndte han at diktere sin kortfattede erobringshistorie, hvorfra teksten er et uddrag.

De indfødte i dette land havde meget store templer, der var omgivet af mur-takkede vægge eller et hegn af tømmerstokke stablet op oven på hinanden, og som de brugte til (frembringelse af) ild i forbindelse med ofringerne. De havde store bygninger med et tempel på toppen, og tæt ved indgangen var der en lav sten, omtrent knæhøj, hvor de mænd og kvinder, som skulle ofres til deres guder, blev lagt på ryggen og af egen fri vilje blev liggende ubevægelige. Så kom en præst frem med en stenkniv af form som en lansespids, men som var i stand til at skære igennem alt, og med denne kniv åbnede han den del (af brystet), hvor hjertet sidder, og tog hjertet ud, uden at den person, der blev ofret, sagde et eneste ord.

Efter at hjertet er skåret ud fortæres ofret ved en religiøs ceremoni. Illustration i aztekisk billedskrift fra 1500-tallet.

Herefter blev den mand eller kvinde, der således var blevet dræbt, kastet ned ad trinene, hvor liget blev taget op og på den grusomste måde revet i stykker, ristet i lerovne og spist som en yderst kærkommen lækkerbissen. Det var på denne måde, at de bragte ofringer til deres guder.

Præsten tog hjertet i sine hænder og gik ind i templet, hvor der foruden andre fandtes afguder af sten og træ. Med hånden lod han blodet dryppe på afguderne og i templets hjørner for derefter at gå ud og stille sig med ansigtet mod øst, hvor solen står op, og gentage

Menneskeofring. Præsten skærer ofrets hjerte ud og rækker det til guden. Illustration i aztekisk billedskrift fra 1500-tallet.

det. Han vendte sig også mod vest, nord og syd og gentog handlingen.

Præsterne foretog omfattende bodsøvelser, idet de afgav blod fra tunge, arme og ben – og hvad Gud i øvrigt havde udstyret dem med – indtil de således selv havde blødt, og med dette blod ofrede de til guderne. De gik omkring meget snavsede og tilsmudsede, magre og udtørrede i ansigterne. De havde håret hængende ned, meget langt og sammenfiltret, så det dækkede dem helt, og de var fyldt med lus. De måtte ikke røre kvinder; i fald det skete, blev de slået ihjel. Ved nattetide gik de som en procession af spøgelse til de høje (bygninger), hvor de havde deres templer og afguder og kultsteder.

Alle mennesker, både adelige og jævne borgere, tog sandalerne af i (tempel)gården, før de gik ind for at tilbede deres guder. Ved kirkedøren satte de sig på hug og hulkede og græd ærbødigt, idet de bad om tilgivelse for deres synder. Kvinderne medbragte fjerkræpostejer og frugt samt tegninger udført på de indfødtes papir. Efter min opfattelse drejede det sig om (skriftlige) fremstillinger af deres synder. Der herskede en sådan stilhed, der blev afbrudt af hulken og græden, at jeg blev tryllebundet af forbløffelse og rædsel.

Og nu da de er kristne, og som om det er til gengæld for vore synder, kommer de fleste til kirken ved tvang og med meget ringe frygt og ærbødighed. De slad-

rer og snakker og forlader (kirken) under den vigtigste del af messen og under prædikenen. I deres tid blev den største streghed iagttaget under ceremonierne til deres guder, men nu føler de hverken frygt eller skamfuldhed.

Jeg kunne referere mange flere ejendommeligheder, men for at undgå vidtløftighed, og fordi det, jeg har sagt, er tilstrækkeligt, vil jeg ikke fortælle mere.

46. Drabet på Motecuzoma, 1521

Aztekernes erobrer, Hernando Cortez, sendte i årene 1520-1526 fem personlige breve hjem til den spanske konge Karl 5. Den følgende tekst er et af disse breve, der handler om kampene mellem spanierne og aztekerne.

Det gik op for os, hvilken stor ulykke vi blev påført af fjenden, der var i stand til at såre og dræbe os, som det faldt ham ind. Selv om vi tilføjede dem store tab, kunne det næppe ses på grund af deres antal. Vi tilbragte hele natten og den næste dag med at konstruere tre maskiner af træ, som hver kunne rumme tyve mand (: en slags rullende tårne). De skulle ikke kunne skade os ved at kaste sten fra tagene, idet maskinerne var dækket af planker. Indeni var der bue- og bøsseskytter og andre bevæbnet med lanser, håndøkser og jerndragere til at bryde ind i husene og til at ødelægge de barrikader, som indianerne havde lavet i gaderne. Medens disse maskiner blev konstrueret, standsede kampen med vore modstandere ikke, for når som helst vi trådte ud

af vore befæstning, forsøgte de at komme ind, og de blev kun slået tilbage med største besvær. Motecuzoma, der sammen med en af sine sønner og mange andre høvdinge var blevet taget til fange i begyndelsen, var stadig fange, og han bad om at blive båret hen til befæstningens tag, for at kunne tale til krigshøvding-erne og folket og således få en ende på kampen. Jeg lod ham bære derhen, og da han nåede brystværnet på toppen af befæstningen og ville til at tale til folk, der kæmpede der, ramte en af hans egne undersætter ham i hovedet med en sten med en sådan kraft, at han døde, inden der var gået tre dage. Eftersom han var død, lod jeg ham bringe ud (af befæstningen) af to indianske fanger, som bar ham hen til hans eget folk. Jeg ved ikke, hvad de gjorde med ham, men kampen standsede ikke; tværtimod fortsatte den heftigere og vildere for hver dag.

Den selv samme dag kaldte de mig hen til det sted, hvor de havde såret Motecuzoma og fortalte, at nogle af deres krigshøvdinge ville tale med mig. Jeg gik derhen, og mange argumenter udveksledes mellem os, idet jeg bønfuldt dem om ikke at kæmpe imod mig, fordi der ikke var nogen grund til det. (I stedet) burde de værdsætte de goder, de havde modtaget fra mig og den kendsgerning, at de var blevet godt behandlet af mig. Deres svar bestod i, at jeg skulle drage bort og lade dem beholde deres land. Så ville kampen ophøre. I modsat fald kunne jeg være overbevist om, at de enten ville dø, eller også ville de gøre det af med os.